

**การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชน
ปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพะเยา**

**THE DEVELOPMENT OF READING AND WRITING SKILLS PROMOTING
CURRICULUM THROUGH LOCAL PHILOSOPHER NETWORK USING
SCAFFOLDING STRATEGY TOWARDS 21st CENTURY LEARNING SKILLS
OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN PHAYAO PROVINCE.**

เกศราพรพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ*

Ketsaraphan Punsrigate Khongjaroen

บทคัดย่อ

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพะเยา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตร ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา เจตคติของนักเรียนและความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโครงการวิจัย ประชากร ได้แก่ นักเรียน จำนวน 27,247 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 241 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 และเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 จำนวน 90 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม จำนวน 30 ข้อ แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 15 ข้อ การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านในภาพรวม มีคะแนนความเหมาะสม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีคะแนนความเหมาะสม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพ 83.07/82.50 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน โดยภาพรวมพบว่านักเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

4. จากการศึกษาสรุปผลของการแสดงความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้ หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียนเพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทของสถานศึกษาในส่วนของโครงสร้างเวลา เนื้อหาสาระ มีความถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาสาระการเรียนรู้จะเน้นในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน นักเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, ทักษะการอ่านและการเขียน, เครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน, เสริมต่อการเรียนรู้, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

This study was the investigation of the development of reading and writing skills promoting curriculum through the local philosopher network using scaffolding strategy towards 21st century learning skills of primary school students in Phayao Province. The objectives of this research were to develop reading and writing skills promoting curriculum, to study learning achievement of reading and writing of students and to study attitude of students and involving people towards the research project. The population of this research was 27,247 students in 241 primary schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 and 2. The sample was 90 grade 4-6 students. The sample was selected based on Multistage Stage Sampling. The research instruments consisted of reading and writing skills promoting curriculum through the local philosopher network using scaffolding strategy, pretest and posttest with 30 items, 15-item attitude scale for learning management in Reading and Writing course through local philosopher network, focus-group discussion to ask for opinions of involving people towards the developed curriculum for Reading and Writing course through local philosopher network.

The results of this research indicated as follows:

1. Overall suitability of the developed curriculum for Reading and Writing course through local philosopher network was at the highest level with a mean of 4.62. Overall suitability of learning

plan was at the highest level with a mean of 4.55. The efficiency index was 83.07/82.50, which was higher than the set criteria of 80/80.

2. After taught with the developed curriculum for Reading and Writing course through local philosopher network, a mean score on learning achievement of the sample was higher than before with a statistical significance level of 0.05.

3. Overall attitude of the sample towards the developed curriculum for Reading and Writing course through local philosopher network was at a high level with a mean of 4.53.

4. The results of focus-group discussion could be summarized as follows: the developed curriculum was suitable and consistent with local environment in terms of developing curriculum and learning unit. The learning outcomes were suitable for students because they were consistent with the Core Curriculum of Basic Education, B.E. 2551 (2008). The school context in terms of time structure and content was accurate and suitable. Especially the learning content focused on knowledge, process skills, and skills to work happily with others. The measurement and evaluation were conducted based on real status. This can encourage students to learn from local wisdom and local learning resources, resulting in good attitude to students and sustainable learning. Students can gain more benefits from organizing learning activities and enhance their knowledge and understanding.

Keywords: Curriculum development, Reading and writing skills, Local philosopher network, Scaffolding, 21st century learning skills.

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดการศึกษาทุกระดับซึ่งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศมีการปรับเปลี่ยนรัฐบาลอยู่ตลอดเวลาส่งผลกระทบต่อการจัดการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้ปฏิบัติตามไม่สามารถจะตอบสนองนโยบายและการปรับเปลี่ยนที่สับสน ซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสถานศึกษาหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจัดการศึกษามีทั้งหมด 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการที่ผ่านมาโรงเรียนประถมศึกษา มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น สภาพครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ และงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดอัตราค่าจ้างครูและข้อจำกัดด้านงบประมาณภาครัฐ¹ ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้มีองค์ความรู้ที่หล่อหลอมมาจากการปฏิบัติอันหลากหลาย ผนวกกับประสบการณ์ทางความคิดบนพื้นฐานของหลักธรรมะจนประสบความสำเร็จ มีความจริงใจ เสียสละ และเอื้ออาทร รักและห่วงหาพันดิน

¹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ, (กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค, 2546).

บ้านเกิด ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของปราชญ์ชาวบ้าน คือ ความเป็นผู้นำที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการบูรณาการหลักคำสอนของปราชญ์สู่การพัฒนาหมู่บ้านด้วยบริบทที่สามารถสื่อสารกับชาวบ้านในชุมชนให้ฟังแล้วเข้าใจและเข้าถึงหลักคำสอนได้ด้วยความรู้สึกละมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเชื่อมั่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการสามารถถ่ายทอดประสบการณ์และวิถีปฏิบัติที่ตนได้ปฏิบัติแล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ให้กับชาวบ้านด้วยวิธีการและการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นที่เรียบง่ายตามแบบชาวบ้าน ทั้งยังใช้พื้นที่ของตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ด้วยความเป็นผู้นำและเสียสละของปราชญ์ชาวบ้านจึงสามารถขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชน² กลุ่มของปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการยอมรับในระดับกว้าง โดยเป็นผู้นำชุมชนที่มีบทบาทนำพาท้องถิ่นให้พัฒนาภายใต้รากฐานแห่งการพึ่งตนเอง ทั้งนี้ปราชญ์ชาวบ้านเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในวัยสูงอายุและการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้บทบาทการเป็นปราชญ์ชาวบ้านมักจำกัดอยู่เพียงเฉพาะในชุมชนที่มีปราชญ์อาศัยอยู่ การขยายผลไปยังชุมชนใกล้เคียงหรือเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชนอื่น ๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จึงเกิดคำถามว่าหากกลุ่มปราชญ์เหล่านี้เสียชีวิตไปแล้วหลักคำสอนและวิธีการบูรณาการเพื่อการพัฒนาของเขาเหล่านั้นจะยังคงอยู่หรือไม่ ท้องถิ่นที่ปราชญ์ชาวบ้านเคยเป็นผู้นำในการพัฒนาจะยั่งยืนจริงหรือไม่ และเหตุใดชุมชนอื่นไม่สามารถถอดวิธีการบูรณาการ ปราชญ์ชาวบ้านจึงมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่ด้วยคุณสมบัติความเป็นผู้นำทางภูมิปัญญาและแนวคิดในการดำเนินชีวิต สามารถบูรณาการหลักคำสอน วรรณกรรมต่าง ๆ ซึ่งในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง

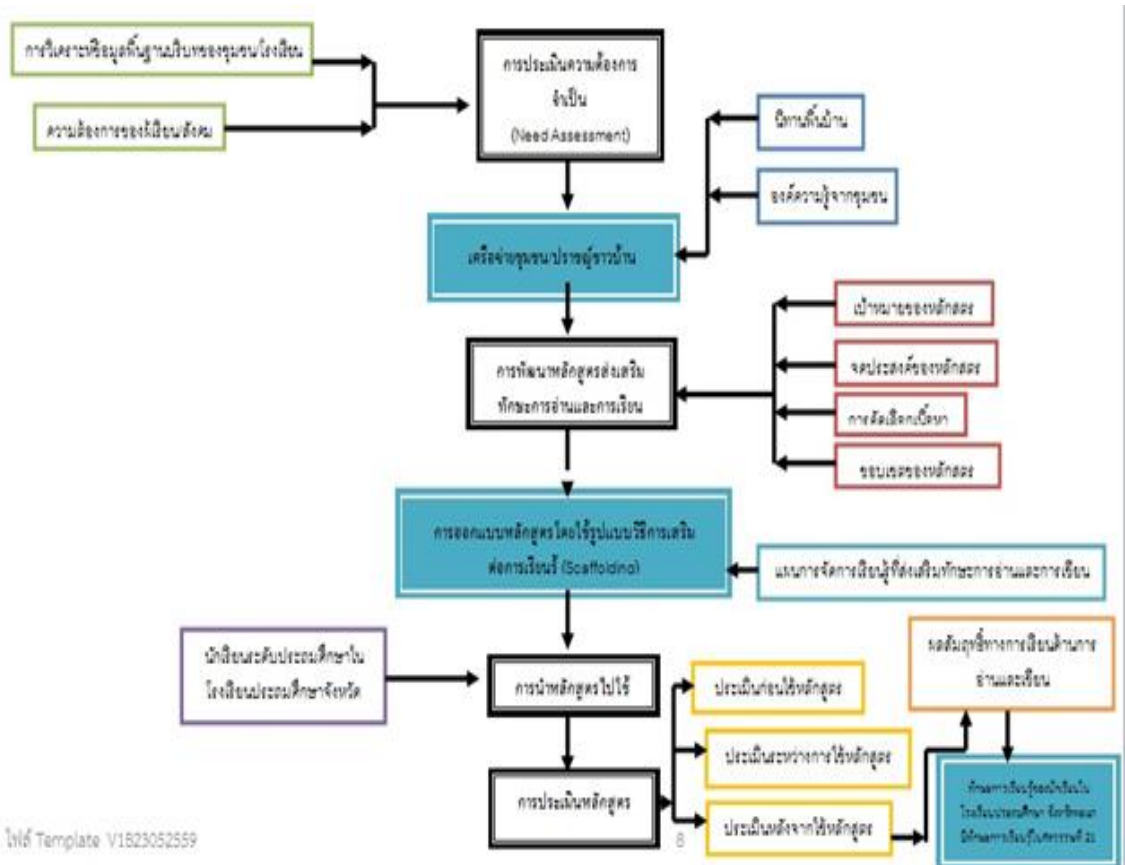
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาคำตอบว่า การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพะเยา ความต้องการและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาใน จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับใด หลักสูตรมีลักษณะและองค์ประกอบอย่างไร อะไรบ้างที่จะช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านการอ่านและการเขียนที่สูงขึ้น มีความรู้ ความสามารถตรงตามสมรรถนะ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะได้หลักสูตรส่งเสริมการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพะเยา และ คู่มือการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการอ่านและการเขียน สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการหลักสูตรส่งเสริมการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนแก่ครูผู้สอนในการพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตาม หลักสูตรส่งเสริมการอ่านและการเขียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

² จักรมณเฑียร ผาสุกวนิช, "การนิเทศภายในหัวใจปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน", วารสารวิชาการ ปีที่ 7 (2) 2547, หน้า 25,

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านการอ่านและการเขียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพะเยา ตรงตามสมรรถนะ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโครงการวิจัย
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรส่งเสริมการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ไฟล์ Template V1523052559

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียน จำนวน 27,247 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 241 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 และเขต 2

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 จำนวน 90 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นแรกแบ่งเขตการปกครอง ได้ 9 อำเภอ หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำรายชื่อทั้ง 9 อำเภอมาจับฉลาก เป็นจำนวนทั้งสิ้น 3 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอดอกคำใต้ อำเภอแม่ใจ

ขั้นที่สองทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำรายชื่อโรงเรียนของทั้ง 3 อำเภอมาจับฉลาก ผู้วิจัยจับฉลากได้ดังนี้

ลำดับ	อำเภอ	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เมืองพะเยา	โรงเรียนบ้านดาวเรือง(ธนาคารกรุงเทพ)	30
2	ดอกคำใต้	โรงเรียนอนุบาลดอกคำใต้(ชุมชนสันช้างหิน)	30
3	แม่ใจ	โรงเรียนบ้านสันต้นม่วง	30
รวม			90

และมีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ทั้ง 3 โรงเรียน ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านและการเขียนต่ำกว่าร้อยละ 70 ที่โรงเรียนกำหนด ทั้ง 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 30 คน ซึ่งจะมีการทำสัญญาการเป็นผู้ร่วมให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลตลอดระยะเวลาในการทำการวิจัย เพื่อป้องกันการออกจากโครงการวิจัยในระหว่างดำเนินการนั้นว่า เป็นไปในกรณีใดบ้าง เช่น ถ้านักเรียนกลุ่มตัวอย่างต้องการออกจากโครงการ หรือเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่าน และการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

หลักสูตรส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยวิธีเสริมต่อการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน จำนวน 30 ข้อ แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 15 ข้อ การสนทนากลุ่ม

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน

ดำเนินการทดลองโดยใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน โดยก่อนเรียนผู้วิจัยได้มีการทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วจึงดำเนินการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามรายละเอียดในหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ที่สร้างขึ้นหลังจากดำเนินการสอนเสร็จแล้วมีการทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน หลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วจึงศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากนั้นก็ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน จากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

1. หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านในภาพรวม มีคะแนนความเหมาะสม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีคะแนนความเหมาะสม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพ 83.07/82.50 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน โดยภาพรวมพบว่านักเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

4. จากการศึกษารูปผลของการแสดงความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

4.1 การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ร่วมสนทนาได้เสนอให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรัก ความหวงแหนภูมิปัญญาในท้องถิ่นของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นของตนเองและสร้างองค์ความรู้ให้นักเรียนสามารถนำไปปรับประยุกต์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน

4.2 ผลการเรียนรู้ในหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน มีความถูกต้อง เหมาะสมกับนักเรียนเพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทของโรงเรียน โครงสร้างเวลา เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน มีความถูกต้องเหมาะสม มีเนื้อหาสาระที่เน้นทักษะกระบวนการ มีทักษะในการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.3 แนวทางการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รายวิชาการอ่านและการณเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคนมีความคิดเห็นคล้ายกันว่า มีความเหมาะสมดี เพราะมีการวัดผลและประเมินผลตรงตามสภาพจริง

4.4 นักเรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง สามารถสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและสามารถพัฒนาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

4.5 หน่วยการเรียนรู้และแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน มีความเหมาะสมเพราะในหน่วยการเรียนรู้จะ เริ่มเรียนรู้จากเรื่องง่ายไปหาเรื่องยากเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านท้องถิ่นอย่างถ่องแท้

สรุปได้ว่า หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นในด้านการพัฒนาหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียนเพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทของสถานศึกษาในส่วนของโครงสร้างเวลา เนื้อหาสาระ มีความถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาสาระการเรียนรู้จะเน้นในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน นักเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้วิจัยนำมาอภิปรายเป็น 4 ตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ได้แนวจัดทำหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่องค์ประกอบมีความเหมาะสมโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและมีความเห็นว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการสร้างหลักสูตร เริ่มต้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่น เป็นไปตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยผู้วิจัยได้นำมิติที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและผู้ปกครองนักเรียน ที่ต้องการให้จัดทำหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551³ ที่กำหนดไว้ว่าสถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษาตามความต้องการ ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551⁴ ที่ได้กำหนดว่า หลักสูตรจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ⁵ ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการให้นักเรียนหรือเยาวชนในจังหวัดนครปฐมได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวความรู้และประสบการณ์หรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลมาเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดองค์ประกอบหลักสูตรให้มีความเหมาะสมครบถ้วน เป็นการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบชัดเจนการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่างค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดนั้น เนื่องจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้นครอบคลุมและสอดคล้องกัน ดังที่ อำนาจ จันทรแป้น⁶ ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรต้องสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกันจะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้และ ชำรง บัวศรี (2542)⁷ กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นพาหนะหรือสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าโดยเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้น ทำหายความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้อย่างมีระบบ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กระทำใน 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งจากใบความรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน คือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ เช่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและผู้ใหญ่ในชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ทักษะกระบวนการกลุ่มโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีโอกาสได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังได้คำนึงถึงศักยภาพ

³ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสป), 2552), หน้า 44

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, การประเมินคุณภาพภายนอก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2549), หน้า 28

⁵ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2549), หน้า 50-51

⁶ อำนาจ จันทรแป้น, การพัฒนาหลักสูตรสู่ทฤษฎีสู่การปฏิบัติระดับโรงเรียน, (เชียงใหม่: รุ่งเรืองการพิมพ์, 2542), หน้า 190-200

⁷ ชำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา, (พิมพ์ครั้งที่ 2), (กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์, 2542), หน้า 86-89

บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีความต่างกัน โดยเฉพาะด้านสติปัญญา ความรู้⁸ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจที่ไม่เหมือนกัน เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ตรง มีการอภิปรายและปฏิบัติงานร่วมกันทำให้เกิดแนวคิดต่างๆ สามารถเลือกแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดได้อย่างมีเหตุผล เมื่อมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย และเกิดความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจ สนใจต่อการเรียนรู้ นอกจากนั้นหลักสูตรยังได้ลำดับเนื้อหาจากเรื่องง่ายไปหายาก จากเนื้อหาสาระการเรียนรู้ไปสู่การลงมือปฏิบัติจริง ตั้งแต่การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารประกอบการเรียนรู้ การทำงานเป็นกลุ่มการรู้จักคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน นักเรียนจึงมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ หวงแหน สืบสานภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2555)⁹ การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) มีแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ข้อมูล คิดวิเคราะห์และสร้างความหมายความเข้าใจในสาระและกระบวนการต่างๆ ด้วยตนเองรวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติ จัดกระทำและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนตามความสนใจของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นบุคคล ที่เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนสิ่งที่ตนสนใจ ต้องการหรือมีประโยชน์ได้รับการเอาใจใส่ ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาในท้องถิ่น ซึ่งวิทยากรในท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีความรู้ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี คติความเชื่อ พิธีกรรม อาหารและการละเล่นพื้นบ้านเป็นอย่างดีจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียน ที่เรียนหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การได้ลงมือปฏิบัติจริง เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2549)¹⁰ ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการให้นักเรียนหรือเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวความรู้และประสบการณ์หรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยได้จัดองค์ประกอบของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมครบถ้วนและสอดคล้องกันการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 86-89

⁹ ทิศนา แคมมณี, 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555). หน้า 34-59

¹⁰ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2549). หน้า 50-51

เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีเจตคติที่ดีต่อจังหวัดนครปฐม สูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ พิบูล จิตหาญ (2554)¹¹ ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ เพิ่มเติม เรื่อง วัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าฟ้าเหนือ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 80.50/81.50 หลังการนำหลักสูตรไปใช้นักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคือเท่ากับ 16.30 คิดเป็นร้อยละ 81.50 มีเจตคติต่อการเรียนด้วยหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง วัฒนธรรมไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับ สมาน ไกรทัด (2551)¹² ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง พืชพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น มีคะแนนรวมทักษะ การปฏิบัติงานและคุณลักษณะความกระตือรือร้นในการเรียนและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตร ท้องถิ่นหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 84.04 นักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชพื้นบ้าน มีเจต คติต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเฉลี่ยร้อยละ 88.48 จะเห็นได้ว่าหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นนั้นเป็นหนทางที่ท้องถิ่นนั้นๆ ใช้เป็นเครื่องมือหรือใช้เป็นวิธีการแก้ปัญหาของ ตนเองได้อย่างถาวร ส่งผลให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่น มองเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นตนเองอย่างอึ้ง

4. ผลที่เกิดจากการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วย เครื่องหมายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน นักเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งหลักสูตรมีองค์ประกอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างเวลา เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล การศึกษาของผู้สอนเป็นที่น่าพอใจ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นในด้านการ พัฒนาหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียนเพราะสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทของสถานศึกษาในส่วนของโครงสร้างเวลา เนื้อหาสาระ มีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรภา ดันดิชเวช (2553)¹³ ที่ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของหลักสูตรรายวิชา ศึกษาทั่วไปของโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาและในเอเชียไว้ว่ามีลักษณะที่ เหมือนกันคือมุ่งเน้นให้นักเรียนมี ความรู้กว้างนอกเหนือจากศาสตร์บูรณาการในบริบทชุมชนของตนเอง รวมถึงสามารถนำสิ่งที่เรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังสามารถทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง รู้จักการแก้ไขปัญหา ความ

¹¹ พิบูล จิตหาญ, เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่มกับ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 สาขาวิชาการตลาด, การประชุมหาญวิชาวาระครั้งที่ 4 เรื่อง "การ วิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย", 2554, หน้า 521-528,

¹² สมาน ไกรทัด, การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง พืชพื้นบ้าน ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2551.

¹³ พัชรภา ดันดิชเวช, การศึกษารูปแบบและลักษณะการจัดการศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาและในเอเชีย, รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553.

สามัคคีและการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เน้นบริบทของชุมชนโดยนำภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านมาบูรณาการการเรียนการสอน และจากการให้สะท้อนบทเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ การจากหลักสูตรส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเสริมต่อการเรียนรู้สู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากทำให้ได้ลงมือปฏิบัติและได้พบปัญหาจากการลงพื้นที่จริงเพื่อที่จะได้เรียนรู้ถึงการพัฒนาระบบต่าง ๆ ดังสอดคล้องกับ อิทธิพล อาจอินทร์ และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2554)¹⁴ นิตราพร ลัดดากรพันธ์ (2555)¹⁵ และ ศยามน อินสะอาด (2555)¹⁶ ที่ได้ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปราชญ์ชาวบ้านเป็นฐานกับรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ ความคิด ทักษะ ทักษะการปฏิบัติต่อสังคม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การมอบหมายงานควรมีทั้งการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มและงานรายบุคคล
2. การกำหนดเวลาในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ควรยืดหยุ่นเวลาให้ตามความเหมาะสม
3. ควรสอดแทรกคุณธรรมด้านการสืบสานประเพณีท้องถิ่นและการวางแผนการทำกิจกรรมให้กับนักเรียนทุกครั้งโดยเฉพาะการศึกษานอกสถานที่กับวิทยากรท้องถิ่นและควรคอยกำกับติดตามและดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการใช้สื่อเทคโนโลยี
4. ควรมีการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรสาระเพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยจัดให้มีการศึกษาทักษะและกระบวนการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้ว
2. ควรมีการศึกษาผลการใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่านและการเขียนด้วยเครือข่ายชุมชนปราชญ์ชาวบ้านในระดับชั้นอื่นๆ

¹⁴ อิทธิพล อาจอินทร์ และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์, การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาการเรียนรู้เพิ่มเติม. วารสารวิจัย มข, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, เมษายน-มิถุนายน 2554 หน้า 1-16

¹⁵ นิตราพร ลัดดากรพันธ์, ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้านและแหล่งวิทยาการในชุมชน. (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555).

¹⁶ ศยามน อินสะอาด. ศักยภาพและสถานภาพของภูมิปัญญาไทยเพื่อสืบสานการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555).

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2562)

3. ควรมีการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.), 2552.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินคุณภาพภายนอก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2549.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2549.
- จักรมณต์ ผาสุกวานิช. “การนิเทศภายในหัวใจปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน”. วารสารวิชาการ 7(2) (2557), หน้า 25
- ทิศนา แคมมณี. 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ธนัชชากรพิมพ์, 2542.
- นิตราพร ลัดดากรพันธ์. ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้านและแหล่งวิทยาการในชุมชน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555.
- พิกุล จิตหาญ. เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่มกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 สาขาวิชาการตลาด. การประชุมขนาดใหญ่วิชาการครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”. 2554. หน้า 521-528
- พัชรภา ตันดิษฐเวช. การศึกษารูปแบบและลักษณะการจัดการศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาและในเอเชีย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2553.
- ศยามน อินสะอาด. ศักยภาพและสถานภาพของภูมิปัญญาไทยเพื่อสืบสานการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555.
- สมาน ไกรทัต. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง พืชพื้นบ้านตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ. กรุงเทพมหานคร : 프리ทวานกราฟฟิค, 2546.
- อิทธิพล อาจอินทร์ และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาการเรียนรู้เพิ่มเติม. วารสารวิจัย มข, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (4-6) 2554. หน้า 1-16
- อำนาจ จันทร์แป้น. การพัฒนาหลักสูตรสู่ทฤษฎีสู่การปฏิบัติระดับโรงเรียน. เชียงใหม่: รุ่งเรืองการพิมพ์, 2542.